

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1765
Land:	Syrien
Kilde:	LANDINFO
Titel:	Syria - Identitetsdokumenter og pass
Udgivet:	9. september 2022
Optaget på baggrundsmaterialet:	29. september 2022

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Syria

Identitetsdokumenter og pass

9. september 2022

© Landinfo 2022

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivaretatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

This report describes the legislation that governs Syrian nationality. It goes on to describe the civil registry where all Syrian nationals should be registered, and the most important Syrian identity documents, such as passports, ID cards and the family book. The report also investigates how the civil war has affected the civil registries and procedures for issuing identity documents. While there were relatively functioning civil registries and document issuing procedures prior to the civil war, the war has influenced this and created new problems. Government institutions that issue identity documents and passports have ceased to function in some areas. The civil registries are not fully updated, since a substantial part of the population are unable to register vital events such as child births, marriages, divorces, and deaths. The war has also negatively affected control measures at institutions that issue documents and contributed to an increase in forgeries and misuse of official identity documents.

Sammendrag

Notatet beskriver den syriske statsborgerskapslovgivningen, det syriske sivilregisteret hvor alle statsborgere skal være registrert, og de viktigste offisielle syriske identitetsdokumentene, herunder pass, ID-kort og familiebok. Notatet tar også opp hvordan borgerkrigen har påvirket sivilregistre og rutiner for dokumentutstedelse. Mens man før borgerkrigen hadde et relativt velfungerende sivilregister og systemer for dokumentutstedelse, har borgerkrigen medført en rekke problemer. Offentlige kontorer som utsteder identitetsdokumenter og pass, har sluttet å fungere i deler av landet. Registerne er ikke lenger oppdatert, da en betydelig del av befolkningen ikke har kunnet registrere fødsler, ekteskap, skilsmisser og dødsfall. Borgerkrigen har også ført til svekkede kontrollrutiner ved utstedelse av offentlige dokumenter og økt omfang av forfalskninger og misbruk av offisielle identitetsdokumenter.

Innhold

1	Innledning.....	6
2	Statsborgerskapslovgivningen	6
2.1	Erverv ved fødsel (dersom far er syrisk statsborger).....	7
2.2	Bestemmelser som skal hindre statsløshet.....	7
2.3	Erverv gjennom søknad	7
3	Sivilregisteret.....	8
3.1	Organiseringen av sivilregisteret	8
3.2	Nasjonalitetsnummer (personnummer)	9
3.3	Sivilregisterkontorer utenfor myndighetskontroll 2012–2018	10
3.4	Sivilstatuskontorer kontrollert av GoS i dag	11
3.5	Sivilregistreringsrutiner som ikke fungerer	12
4	Identitetsdokumenter	13
4.1	Fødselsregistrering og fødselsattest.....	13
4.1.1	Barn født i utlandet	14
4.1.2	Forekomst av feil fødselsdato	14
4.1.3	Bøter ved sen registrering	15
4.1.4	Uregistrerte barn	15
4.1.5	Fødselsregistrering dersom kun én av foreldrene er syrisk	15
4.2	Utskrift av folkeregistrerte opplysninger.....	16
4.3	Ekteskapsregistrering, vigsels- og skilsmisseattester	17
4.3.1	Registrering av ekteskap inngått i utlandet.....	18
4.4	Familiebok	18
4.5	Dødsattest	19
4.6	Nasjonalt ID-kort.....	20
4.6.1	Søknadsprosedyrer.....	20
4.7	Militærbok og militært ID-kort.....	21
4.8	Pass	22
4.8.1	Gyldighet	23
4.8.2	Gebyrer	24
4.8.3	Søknadsprosedyrer.....	24
4.8.3.1	Søknad innlevert i Syria	24
4.8.3.2	Søknad via ambassade i utlandet.....	25
4.8.3.3	Søknad via stedfortreder.....	25
5	Palestinske flyktninger i Syria.....	26
6	Statsløse kurdere.....	27
7	Dokumentenes notoritet	28
7.1	Kontrollrutiner og registrenes pålitelighet.....	28
7.2	Korrupsjon og uriktige opplysninger i dokumentene	29
7.3	Falske dokumenter.....	29
8	Referanser	31

1 Innledning

Dette notatet beskriver offisielle syriske identitetsdokumenter og pass. Kapittel 2 omtaler den syriske statsborgerskapslovgivningen som setter rammene for hvem som regnes som syriske statsborgere. Deretter forklarer vi hvordan det syriske sivilregisteret er bygget opp og organisert. Kapittel 4 beskriver de viktigste syriske identitetsdokumentene og søknadsprosedyrene for hvert dokument. Vi redegjør også for hvordan borgerkrigen har påvirket sivilregistrene og utstedelsesprosedyrene for identitetsdokumenter. Notatet tar deretter opp hvordan de to største statsløse befolkningsgruppene i Syria, palestinske flyktninger og statsløse kurdere, er registrert og hvilke dokumenter de får utstedt. Kapittel 7 beskriver til slutt dokumentenes notoritet og forekomsten av forfalskninger.

En viktig kilde til informasjon om syriske dokumenter, er den syriske Sivilstatusavdelingen med ansvar for sivilregisteret og dokumentutstedelser, og Direktoratet for migrasjon og pass som utsteder pass. Landinfo har møtt representanter for disse to etatene i forbindelse med informasjonsinnhentingsreiser til Syria en rekke ganger, senest i mars 2022. Notatet viser også direkte til aktuelle lovtekster der det er relevant.

Syriske myndigheter står nærmest til å forklare hvordan deres eget byråkrati fungerer, og vurderes derfor som en helt sentral kilde for tematikken. Landinfo har dog erfart at enkelte detaljer i beskrivelsene fra myndighetene, kan være feil eller mangelfulle, og at de underkommuniserer utfordringer og problemer som har oppstått som følge av borgerkrigen. Informasjonen fra myndighetene er derfor supplert med informasjon fra andre kilder med kunnskap om tematikken, herunder lokale og internasjonale humanitære organisasjoner som bistår sivilbefolkningen med registrering i sivilregistrene og dokumentutstedelse. Det er også referert til rapporter fra FN-organisasjoner og enkelte akademiske publikasjoner der det er aktuelt.

Noen av de muntlige kildene er etter eget ønske anonymisert.

Situasjonen i Syria er uoversiktlig og under stadig endring. Fremstillingene som Landinfos informanter har gitt i forbindelse med informasjonsinnhentingsreiser, kan fort bli utdatert. Det må derfor tas høyde for at fremstillingen i notatet representerer situasjonen i Syria senest på publiseringstidspunktet.

Dette er en oppdatering og omarbeiding av et notat publisert i juli 2017.

2 Statsborgerskapslovgivningen

Den syriske grunnlovens artikkel 43 slår fast at regelverket knyttet til statsborgerskap, skal reguleres gjennom lov. Dette er fulgt opp gjennom den syriske stats-

borgerskapsloven vedtatt i 1969. Loven trådte i kraft i 1976 og er ikke endret siden den gang (Albarazi 2013, s. 6; Nationality Law 1969).

2.1 Erverv ved fødsel (dersom far er syrisk statsborger)

Lovens hovedprinsipp er at statsborgerskap erverves gjennom far. Det vil si at dersom far er syrisk statsborger, blir barna det også, uavhengig av om de er født i Syria eller i utlandet, og uavhengig av mors statsborgerskap. Barn av syriske mødre og utenlandske fedre oppnår ikke automatisk syrisk statsborgerskap, men loven åpner for at barn født i Syria av syriske mødre, kan få syrisk statsborgerskap dersom far er ukjent. Denne bestemmelsen etterleves imidlertid ikke alltid i praksis (Albarazi 2013, s. 7; Nationality Law 1969, art 3b; NRC & ISI u.å.).

2.2 Bestemmelser som skal hindre statsløshet

Statsborgerloven inneholder bestemmelser som skal sørge for at barn ikke blir statsløse. Loven stadfester at følgende kategorier skal få syrisk statsborgerskap (Nationality Law 1969, art. 3c og 3d):

- hittebarn funnet i Syria,
- barn født i Syria av statsløse foreldre,
- barn født i Syria som ikke oppnår et annet lands statsborgerskap.

Bestemmelsene etterleves imidlertid ikke i praksis (Albarazi 2013, s. 7; NRC & ISI u.å.). Vi viser ellers til kapittel 5 og 6 om palestinske flyktninger og statsløse kurdere, som i praksis viderefører statsløshet til sine barn (Albarazi 2013, s. 7).

2.3 Erverv gjennom søknad

Loven åpner for at utlendinger kan oppnå syrisk statsborgerskap (naturalisation) gjennom søknad. Søkeren må ha bodd i Syria i minst fem år og oppfylle en del andre vilkår, herunder skriftlig og muntlig arabisk, ekspertise eller spesialisering som er etterspurt i Syria eller tilstrekkelig inntekter til å kunne livnære seg selv. Borgere av andre arabiske land kan, på innenriksministerens anbefaling, få statsborgerskap uten å oppfylle disse vilkårene. Kvinner gift med syriske menn, kan også søke om syrisk statsborgerskap. Loven åpner for dobbelt statsborgerskap: Søkere kan bli syriske og samtidig beholde sitt opprinnelige statsborgerskap (Albarazi 2013, s. 10; Nationality Law 1969, art 4; NRC & ISI u.å.).

Statsløse kurdere og statsløse palestinere i Syria (se kapittel 5 og 6) har ikke kunnet dra nytte av disse bestemmelsene og er i praksis avskåret fra å søke om syrisk statsborgerskap (Albarazi 2013, s. 10).

3 Sivilregisteret

Syria har lange tradisjoner for folkeregistrering. Det første sivilregisteret (folke-registeret) ble etablert allerede i 1922 da Syria var et fransk mandatområde. I dag administreres sivilregisteret av Sivilstatusavdelingen¹, som ligger under Innenriksdepartementet (Sivilstatusavdelingen, møter september 2015 og september 2016).

Alle som etter loven regnes som syriske statsborgere, skal være registrert i sivilregisteret, men registrering skjer ikke automatisk. Fedre (vergen) har det primære ansvaret for å registrere nyfødte (se kapittel 4.1).

3.1 Organiseringen av sivilregisteret

Sivilstatusavdelingen har hovedkontor i Damaskus, regionale kontorer (*mudiriya*) i hver av de 14 provinshovedstedene og lokalkontorer (*amana*) på sub-provinsnivå. Før borgerkrigen fantes det 286 lokalkontorer (Sivilstatusavdelingen, møter september 2015 og september 2016; UNDESA 2009, s. 56-57). Borgerkrigen har medført at en del av kontorene har blitt stengt eller overtatt av opposisjonelle grupper (se kapittel 3.3).

Sivilstatusavdelingen registrerer og oppdaterer fortløpende fødsler, dødsfall og endret sivilstand, og har i tillegg ansvar for å registrere erverv av statsborgerskap og å rette feil i registrene (U. S. Department of State u.å.; UNDESA 2009, s. 57).

Registeret ble digitalisert gjennom et landsdekkende prosjekt iverksatt 2004/2005, men man fortsatte parallelt med manuelle registreringer på papir som ble oppbevart i papirbaserte registre på de enkelte lokalkontorene til Sivilstatusavdelingen. Før krigsutbruddet i 2011 fantes det dermed et digitalt register for hele landet som Sivilstatusavdelingens hovedkontor i Damaskus hadde tilgang til parallelt med det papirbaserte registeret (Sivilstatusavdelingen, møter september 2015 og september 2016).

I 2021 ble den gamle sivilstatusloven fra 2007 (med tillegg av 2011, 2015 og 2017) erstattet av en ny lov (Law no. 13, 2021), som legger opp til ett sentralt digitalt register for hele befolkningen, og omtales som «One Syria Registry».

Ifølge Sivilstatusavdelingen (møte mars 2022) gikk man over til det nye sentrale digitaliserte registeret i juni 2021. Endringen innebærer at innbyggerne nå kan registrere nyfødte, dødsfall og endret sivilstatus fra et hvilket som helst sivilstatuskontor i landet (Civil Status Law 2021, art. 15). Det er ikke lenger behov for å gå tilbake til lokalkontoret hvor familien opprinnelig var registrert, slik det var med

¹ Det offisielle syriske navnet er *Shu'un al-madaniyya*, som direkte oversatt betyr [avdeling for] sivile forhold. I noen sammenhenger forekommer også begrepet *Idara al-ahwal al-madaniyya*, som kan oversettes med Sivilstatusavdelingen. Den vanligste engelske betegnelsen er *Civil Status Department*. I dette dokumentet benyttes betegnelsen Sivilstatusavdelingen.

de tidligere papirbaserte registrene. Endringen innebærer også at man kan søke om ID-kort eller andre identitetsdokumenter fra et hvilket som helst sivilstatuskontor (Civil Status Law 2021, art 49; Humanitær organisasjon 1, e-postkorrespondanse juni 2021; Sivilstatusavdelingen, møte mars 2022).² Den nye ordningen fungerer så langt ikke i hele landet (se kapittel 3.5).

3.2 Nasjonalitetsnummer (personnummer)

Før digitaliseringen av sivilregistrene ble et såkalt familienummer benyttet som arkivnøkkel i sivilregistrene. Familienummeret (*khana* eller *qaid*) besto av et stedsnavn (landsby eller kvartal i en større by), etterfulgt av et nummer (som regel minst to siffer). Alle medlemmer av en storfamilie hadde samme familienummer (Sivilstatusavdelingen, møte september 2015 og september 2016).³ Ifølge Sivilstatusavdelingen (møte mars 2022) gikk familienummeret ut av bruk i forbindelse med innføringen av den nye sivilstatusloven i 2021. Familienummeret står imidlertid fremdeles oppført på de fleste identitetsdokumentene, men ikke i de nyeste passene (N-serien) som kom i sirkulasjon fra 2002. Rubrikkene hvor familienumrene er oppført, har litt forskjellige betegnelser på ulike identitetsdokumenter (Sivilstatusavdelingen, møte september 2015 og september 2016).

I forbindelse med den første digitaliseringen av sivilregisteret i 2004, ble alle syriske statsborgere som var oppført i sivilregisteret, tildelt et unikt nasjonalitetsnummer (*raqm watani*). Nummeret, med elleve siffer, står oppført på de fleste offentlige identitetsdokumenter. De to første sifrene viser til provinsen hvor personen er registrert. De neste to sifrene viser til sivilstatuskontoret på sub-provinsnivå hvor personen er registrert. De neste syv sifrene er et serienummer som tildeles automatisk av datasystemet (Sivilstatusavdelingen, møte september 2015 og september 2016).

Ved innføringen av den nye sivilstatusloven fikk nasjonalitetsnummeret et nytt format fra og med 26. mai 2021. Nummeret indikerer ikke lenger hvor personen er født eller registrert (Sivilstatusavdelingen, møte mars 2022). Ifølge Nasjonalt ID-senter (2021b) er nummerets fire første siffer 0003, etterfulgt av syv automatisk genererte sifre, det vil si 0003XXXXXXX. Kun personer som registreres for første gang etter 26. mai 2021, får de nye numrene. Alle andre som

² I praksis var det mulig å søke om enkelte typer identitetsdokumenter fra et hvilket som helst sivilstatuskontor også tidligere. Dette gjaldt imidlertid ikke nasjonale ID-kort. Før 2021 måtte man søke om disse fra lokalkontoret hvor familien opprinnelig var registrert eller ved særskilte kontorer opprettet som erstatning for stengte kontorer under borgerkrigen (Sivilstatusavdelingen, møte september 2015 og september 2016).

³ Kvinner ble flyttet fra fars familienummer til ektemannens familienummer når de giftet seg. Menn beholdt fars familienummer når de giftet seg. Det kunne dermed være flere kjernefamilier registrert på samme familienummer. Dersom en kvinne ble skilt, ble hun ført tilbake til sin fars familienummer (Sivilstatusavdelingen, møte september 2015 og september 2016).

hadde et nasjonalitetsnummer fra før, beholder sitt gamle nummer (Sivilstatusavdelingen, møte mars 2022).

3.3 **Sivilregisterkontorer utenfor myndighetskontroll 2012–2018**

I løpet av 2012 og 2013 mistet syriske sentralmyndigheter (heretter omtalt som GoS, det vil si Government of Syria) kontroll over deler av landets territorium. Disse områdene ble overtatt av en rekke ulike opprørsgrupper. GoS beholdt kontrollen over en del av de mest folkerike områdene vest i landet og alle provins-hovedstedene med unntak av Raqqa og Idlib. Mellom 2015 og 2018 klarte GoS gradvis å ta tilbake mange av områdene som opprørerne hadde holdt. Siden våren 2018 har GoS igjen hatt kontroll over det meste av landet. Det er kun områder nord i landet som fremdeles kontrolleres av opprørsgrupper. Disse er:

- Idlib-provinsen som kontrolleres av *Hay'a at-Tahrir al-Sham* (HTS) og deres Redningsregjering (Syrian Salvation Government/*Hukma al-inqadh as-suriya*),
- flere enklaver kontrollerte av tyrkisk-allierte opprørsgrupper i nord som styrer ved hjelp av Den syriske interimregjeringen tilknyttet den Tyrkia-baserte Nasjonalkoalisjonen,
- et større område nordøst for Eufrat som kontrolleres av kurdiske de facto selv-styremyndigheter under koalisjonen Syrias demokratiske styrker (SDF) som domineres av Det demokratiske union-partiet (PYD) og deres milits Folkets forsvarsstyrker (YPG).

I GoS-kontrollerte områder har sivilstatuskontorene for det meste vært operative under konflikten. I områder utenfor deres kontroll, ble noen sivilstatuskontorer stengt mens andre fortsatte å operere utenfor GoS' kontroll. GoS anerkjenner ikke disse kontorene og opplyser at de ikke har kontakt med dem eller tar hensyn til oppdateringer i registrene der (Sivilstatusavdelingen, møte mai 2017).

Kontorer som fortsatte å være åpne i opprørskontrollerte områder, opererte til dels under Interimregjeringen i Gaziantep, tilknyttet den Den syriske nasjonal-koalisjonen. Kontorene ble driftet av lokale avdelinger av den syriske advokatforeningen eller av lokale «styringskomiteer». Det var ofte samme personell ved kontorene som før konflikten. Noen av kontorene fikk teknisk og finansiell bistand fra to utenlandske organisasjoner, Adam Smith International og International Legal Assistance Consortium (ILAC). De opererte i henhold til syrisk familielov, og utstedte egne ID-kort påskrevet «Interimregjeringen i Gaziantep» (humanitær organisasjon 1, møte mai 2017; ILAC 2017, s. 152).

Ifølge en humanitær organisasjon (1) (møte mai 2017) opplyste ILAC at en del av de lokale papirregistrene var intakte og at man fortsatte å oppdatere eksisterende registre. Andre steder ble papirregistrene ødelagt eller flyttet, og de lokale sivilstatuskontorene forsøkte å bygge opp nye registre fra bunnen av.

I dag opererer Interimregjeringen utelukkende i de tyrkisk-kontrollerte enklavene nord i landet. Her finnes det ingen sivilstatuskontorer som tilhører eller kommuniserer med GoS. I disse områdene har Tyrkia satt opp en egen sivil-administrasjon, og det utstedes identitetsdokumenter med påskrift på både arabisk og tyrkisk (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022; Landinfo 2019, s. 11).

I Idlib-provinsen er mange av sivilstatuskontorene underlagt Redningsregjeringen, opprettet av HTS. Disse utsteder også identitetsdokumenter (Landinfo 2019, s. 8). Det fantes tidligere også andre aktører som utstedte ulike former for identitetsdokumenter og ID-kort på papir, i stedet for de ordinære offisielle syriske ID-kortene. Slike aktører, for eksempel lokale mukhtarer⁴ eller dommere ved domstoler opprettet av opposisjonsgrupper, har også vært involvert i å registrere endret sivilstand, fødsler, osv. (humanitær organisasjon 3, møte mai 2017).

3.4 Sivilstatuskontorer kontrollert av GoS i dag

Befolkningen i Syria, både i GoS-områder og i opprørskontrollerte områder, etterspør primært dokumenter utstedt av GoS. GoS-dokumenter kreves i mange situasjoner, for eksempel når ungdom skal ta nasjonale eksamener som kvalifiserer til høyere utdanning, eller for å kunne søke om pass. Sivilregistrering ved sivilstatuskontorer utenfor GoS-kontroll eller «alternative» identitetsdokumenter utstedt ved disse kontorene, har ingen verdi i møte med det statlige GoS-kontrollerte byråkratiet. Slike alternative dokumenter kan tvert om utgjøre en sikkerhetsrisiko fordi det knytter innehaveren til opposisjonen. Av den grunn har initiativ som dem som ble støttet av ILAC eller Adam Smith International, mistet sin relevans (humanitær organisasjon 1, møte mai 2017; humanitær organisasjon 2, møte mars 2022; humanitær organisasjon 3, møte mars 2022).

I stedet er det stor etterspørsel etter dokumenter utstedt av sivilstatuskontorer under GoS-kontroll, og myndighetene har økt sin kapasitet for å nå ut til så mange som mulig. Det var en dobling av antallet utstedte dokumenter på landsbasis i 2021 sammenlignet med 2020 (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022). På oppdrag fra syriske myndigheter bistår organisasjonene Syrisk Røde Halvmåne og Syria Trust sivilbefolkningen med sivilregistrering gjennom et nettverk av advokater (SARC, møte mars 2022).

Det finnes enkelte GoS-kontrollerte sivilstatuskontorer i områder utenfor deres direkte kontroll. I nordøstre deler av landet som kontrolleres av Syrias demokratiske styrker (SDF), finnes det sivilstatuskontorer i Hasaka og Qamishli hvor GoS er til stede i enklaver inne i byene. I tillegg finnes det kontorer som

⁴ En *mukhtar* har ansvaret for å legalisere visse typer dokumenter og utsteder bekreftelser på identitet og bostedstilhørighet. Det finnes *mukhtarer* i alle kommuner i Syria og i alle bydeler i byene.

opereres av GoS i andre mindre byer i nordøst selv om disse byene er under SDF-kontroll (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022).

Det skal også ha vært et sivilstatuskontor i Saraqeb som inntil starten av 2020 lå i den opprørskontrollerte Idlib-provinsen. Kontoret ble anerkjent av og opprettholdt kontakt med GoS. I tillegg finnes det i dag et mobilt sivilstatuskontor anerkjent av GoS, som flyttes fra by til by i Idlib for å bistå med registrering og dokumentutstedelser. Behovet er imidlertid langt større enn kontoret kan håndtere. Store deler av befolkningen i Idlib er i praksis ute av stand til å foreta registreringer eller få utstedt identitetsdokumenter anerkjent av GoS (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022; Landinfo 2019, s. 9-10; SARC, møte mars 2022).

I leiren for internt fordrevne ved Rukban øst i landet på grensen til Jordan, finnes det ingen sivilstatuskontorer, og befolkningen der har i flere år vært avskåret fra å kunne benytte slike tjenester. Syrisk Røde Halvmåne opplyser imidlertid at de er til stede i Rukban og forsøker å bistå med registrering via sine advokater (SARC, møte mars 2022).

3.5 Sivilregistreringsrutiner som ikke fungerer

Til tross for økt kapasitet fra myndighetens side, er det fremdeles mange som ikke har anledning til å registrere fødsler, ekteskap og dødsfall. For noen skyldes dette at de befinner seg i områder uten operative sivilstatuskontorer anerkjent av GoS, men det rammer også dem som bor i områder under GoS-kontroll. Følgende faktorer bidrar til manglende registrering (humanitær organisasjon 1, 3, 4, 5, møter mars 2022):

- Ved registrering eller dokumentutstedelse må det betales avgifter. Selv om disse avgiftene er lave, utgjør de en stor utgift for de mange fattige som sliter med å få endene til å møtes. De fleste husholdninger prioriterer mat og eventuelt betaling av gjeld før sivilregistrering.
- Problemene med tilgang til sivilregistrering er størst i områder med mye ødeleggelse. Mange må dessuten reise langt for å nå frem til fungerende sivilstatuskontorer. For mange fattige kan reiseutgiftene utgjøre en barriere.
- Enkelte mangler kunnskap om hvordan systemet fungerer og forstår ikke behovet for fødsels- og ekteskapsregistrering.
- Enkelte unngår offentlige kontorer av frykt for represalier på bakgrunn av hvem de kan assosieres med eller hvor de har bodd i løpet av borgerkrigen.
- Sivilregistrering forutsetter at man har gjennomført militærtjenesten eller har gyldig fritak eller utsettelse. Mange unge menn forlater fremdeles Syria for å unngå militærtjeneste.

Syriske flykninger i Tyrkia, Libanon, Jordan og KRI (Kurdistan Region of Iraq) møter også utfordringer med sivilregistrering. Tilgang til registrering avhenger av den enkeltes situasjon og bosted. Situasjonen har bedret seg på noen områder

grunnet lovendringer i både Syria og nabolandene med hensikt å forenkle registreringsprosedyrene. Likevel er det fremdeles mange som mangler dokumenter. For eksempel er 69 % av syriske barn født i Libanon, ikke korrekt registrert i syriske registre (NRC & UNHCR 2021, s. 12). Ifølge en studie som Flyktninghjelpen (NRC) gjennomførte i 2017 i Libanon, Jordan og Irak, hadde kun 30 % av de syriske flyktningene et nasjonalt ID-kort. 24 % av barna var ikke ført inn i foreldrenes familiebok. Over 20 % av barna manglet fødselsmelding fra sykehuset, eller andre former for dokumentasjon på deres eksistens. Over halvparten av gifte syrere opplyste at de manglet dokumentasjon på ekteskapet (NRC 2017).

Det viser seg også at kommunikasjonen mellom sivilstatuskontorer kontrollert av GoS, ikke alltid fungerer. Enkelte opplever at registreringer foretatt ved et lokalt kontor, ikke fanges opp av det sentrale digitale registeret i Damaskus. Mange som har foretatt registreringer og fått utstedt dokumenter lokalt, er uvitende om at dette ikke er fanget opp av det sentrale registeret. Når dette senere oppdages, kan det være vanskelig å rette opp. Slike problemer skal blant annet ha oppstått ved kontoret i Dayr az-Zur (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022).

Enkelte skal ha fått utstedt «alternative» utskrifter over folkeregistrerte opplysninger (civil extracts/*ikhraj qaid*) (se kapittel 4.2), uten nasjonalitetsnummer. De utstedes av GoS-kontrollerte sivilstatuskontorer, særlig i rurale områder, på ekte formularer fylt ut for hånd, men opplysningene i dokumentet blir ikke registrert i sivilregisteret. Dette skjer antagelig på grunn av kapasitetsmangel og manglende opplæring av funksjonærer ved kontorene, og er ikke nødvendigvis uttrykk for korrupsjon eller bevisst juks (humanitær organisasjon 1, møte mars 2022).

Flere organisasjoner (humanitær organisasjon 1, 3, møter mars 2022; SARC, møte mars 2022) peker også på at ordningen med ett sentralt register for hele befolkningen, «One Syria Registry» som den nye sivilstatusloven fra 2021 legger opp til (se kapittel 3.1), ikke fungerer i hele landet. I Damaskus er reformen innført og fungerer, men i enkelte perifere områder, som for eksempel Hasaka, er den ikke iverksatt. Sivilstatusavdelingen mangler tilstrekkelig teknisk infrastruktur, kunnskap og opplæring av ansatte for å kunne gjennomføre reformen effektivt i hele landet.

4 Identitetsdokumenter

4.1 Fødselsregistrering og fødselsattest

Foreldrene er pliktige i å registrere nyfødte innen 90 dager etter fødselen. I henhold til den nye loven skal det være mulig å registrere ved et hvilket som helst

sivilstatuskontor. I henhold til den gamle sivilstatusloven måtte registreringen skje ved sivilstatuskontoret hvor far var registrert eller der fødselen fant sted, og fristen var 30 dager (Civil Status Law 2007, Art. 14a; 2021, Art. 14a).

Ved registrering må foreldrene legge frem følgende dokumenter (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 20-21):

- fødselsmelding fra sykehuset hvor barnet ble født,
- fødselsattest fra en mukhtar,
- familiebok (se kapittel 4.4.). Dersom foreldrene ikke har familiebok, må de legge frem ID-kort og utskrift av folkeregistrerte opplysninger som dokumenterer at foreldrenes ekteskap er registrert.

Barn kan bare registreres dersom foreldrenes ekteskap er registrert. Hvis ekteskapet ikke er registrert, må det gjøres før barnet kan registreres (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 23).

I forbindelse med registrering tildeles barnet et nasjonalitetsnummer, barnet føres inn i familiebogen, og det utstedes en egen fødselsattest påført barnets personalia og nasjonalitetsnummer (Sivilstatusavdelingen, møte september 2015; UNDESA 2009, s. 57).

4.1.1 Barn født i utlandet

Barn født i utlandet, skal registreres ved nærmeste utenriksstasjon innen ni måneder. Fristen i henhold til den gamle sivilstatusloven var 90 dager (Civil Status Law 2007, art. 14a; 2021, art. 14a). Foreldrene må legge frem fødselsmelding fra sykehuset hvor barnet ble født og en offisiell fødselsattest fra landet hvor fødselen fant sted (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 21). Hvis det ikke finnes en syrisk utenriksstasjon i landet, kan foreldrene sende dokumentasjonen til slektninger i Syria som så kan registrere barnet ved nærmeste sivilstatuskontor (sivilstatusavdelingen, møte mars 2022).

4.1.2 Forekomst av feil fødselsdato

Korrekt fødselsdato skal stå på fødselsattesten. Ifølge representanter for Sivilstatusavdelingen (møte september 2015) registreres alltid korrekt fødselsdato basert på datoen på fødselsmeldingen fra sykehuset. Avvik skal ikke forekomme. Men ifølge undersøkelser foretatt av den norske ambassaden i Amman, forekommer avvik. Dette kan skyldes at barnet er født utenfor sykehus og at det dermed ikke foreligger fødselsmelding. I slike tilfeller kan av og til den registrerte fødselsdatoen være lik registreringsdato, selv om barnet i realiteten er født flere dager eller uker tidligere. I andre tilfeller sender sykehuset fødselsmelding etter at foreldrene har registrert barnet. Også i slike tilfeller kan feil fødselsdato forekomme. Noen ganger insisterer foreldrene på en annen fødselsdato enn datoen på

fødselsmeldingen, noe sivilstatuskontorene av og til godtar. Foreldrene kan ha ulike motiver for å kreve en annen fødselsdato enn den reelle. Enkelte ønsker av forskjellige årsaker at barnet skal starte et år senere på skolen (Norges ambassade i Amman, e-postkorrespondanse januar 2015). Et annet motiv kan være å få utsatt den obligatoriske militærtjenesten (humanitær organisasjon 3, møte mai 2017).

4.1.3 Bøter ved sen registrering

De som ikke overholder fristene, kan ilegges bøter. I tillegg må det fremlegges en politirapport dersom registreringen skjer mer enn ett år etter fødselen (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 21). Bøtesatsene ble økt i forbindelse med innføringen av den nye sivilstatusloven i 2021 (Civil Status Law 2021, art. 60). Det har samtidig blitt kunngjort amnestier ved flere anledninger, hvor de som er for sent ute med registrering, kan gjøre det uten å måtte betale bøter (humanitær organisasjon 2, møte mars 2022).

4.1.4 Uregistrerte barn

Enkelte barn blir ikke registrert i sivilregistrene innen de gitte fristene. Enkelte familier, særlig i perifere rurale strøk, mangler kunnskap om systemet og vet ikke at de må registrere ekteskap og barn. Antallet uregistrerte barn har økt i løpet av borgerkrigen, blant annet fordi mange er fordrevet og fordi GoS-ankjente sivilstatuskontorer er utilgjengelige (se også kapittel 3.5). Det finnes også familier hvor kun noen av barna i en søskenflokk, er registrert. I slike familier forekommer det at yngre, uregistrerte søsken låner identitetsdokumenter av eldre søsken. I familier hvor et barn omkommer, finnes det eksempler på at et uregistrert barn gis identiteten og identitetsdokumentene til sin døde søster eller bror (internasjonal organisasjon 3; SARC, møter mars 2022).

I dag er det flere hundre tusen barn som ikke er registrert i sivilregistrene. Syrisk Røde Halvmåne og Syria Trust bistår med ekteskaps- og fødselsregistrering via sine advokater, men ifølge Syrisk Røde Halvmåne (SARC, møte mars 2022) er de kun i stand til å dekke 20 % av behovet i områder med mange uregistrerte.

Uregistrerte kan i voksen alder engasjere en advokat og anlegge sak for domstolen. Slike saker er imidlertid kompliserte og tar vanligvis flere år å løse (internasjonal organisasjon 3, møte mars 2022).

4.1.5 Fødselsregistrering dersom kun én av foreldrene er syrisk

Barn av syriske fedre og utenlandske mødre kan registreres på samme måte som barn av to syriske foreldre. Barnet får fødselsattest og regnes som syrisk statsborger. Barn av syriske mødre og utenlandske fedre kan også registreres i sivilregisteret. Barnet får utstedt fødselsattest og har rett på oppholdstillatelse i Syria. I tråd med den syriske statsborgerskapsloven blir imidlertid barn av utenlandske

fedre ikke regnet som syriske statsborgere (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 22).

Dersom et barn har syrisk mor og ukjent far, kan mor anlegge sak ved familiedomstolen (Sharia-domstolen). Til dette trenger hun bistand fra en advokat. Ved en positiv dom fra familiedomstolen, blir barnet regnet som syrisk statsborger og kan registreres i sivilregisteret og få utstedt fødselsattest. Barnet blir oppført med et fiktivt navn på far og bestefar. Sistnevntes fiktive navn eller mors familienavn blir brukt som barnets familienavn. Det vil ikke fremgå av fødselsattesten at far er ukjent (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022; Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 22).

I løpet av årene med borgerkrig har enkelte syriske kvinner giftet seg med utenlandske krigere eller IS-medlemmer som siden har omkommet eller er forsvunnet. Regelverket som åpner for at barn med ukjente fedre kan registreres, var ikke ment å dekke slike situasjoner. Likevel blir denne fremgangsmåten benyttet av enkelte kvinner som har fått barn med utenlandske krigere, da det ikke foreligger andre alternativer for å registrere disse barna. Noen kvinner ønsker imidlertid ikke å gå gjennom denne prosessen på grunn av det sosiale stigmaet som følger av å ha fått barn med utenlandske krigere (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022).

4.2 Utskrift av folkeregistrerte opplysninger

Sivilstatusavdelingen kan utstede utskrifter over folkeregistrerte opplysninger (civil extracts/*ikhraj qaid*) som enten er individuelle eller omfatter samtlige medlemmer av en kjernefamilie, det vil si ektefeller og barn. Utskriftene kan inneholde bilder (U. S. Department of State u.å.; UNDESA 2009, s. 57).

Individuelle utskrifter lister opp fullt navn, fars navn, mors fulle navn, fødselsdato, fødested, sivilstatus, registreringssted i sivilregisteret og nasjonalitetsnummer. Dersom utskriften skal benyttes til ekteskapsregistrering, inneholder den også informasjon om religion. Utskrifter over samtlige medlemmer av en kjernefamilie inneholder samme informasjon som individuelle utskrifter (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 11).

Utskriftene kan fungere som et midlertidig identitetsdokument dersom nasjonalt ID-kort er mistet eller ødelagt. Utskriftene er også et nødvendig underlagsdokument ved søknad om pass for barn under 15 år, da disse ikke har nasjonalt ID-kort. De må også fremlegges for domstolen i forbindelse med ekteskaps- eller skilsmisereregistrering (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 10).

Utskriftene kan utstedes til den det gjelder eller til ektefelle, barn, foreldre eller tredjepart (med fullmakt) (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 10-11).

4.3 Ekteskapsregistrering, vigsels- og skilsmisseattester

Ekteskap, skilsmisse, vergemål og arv reguleres av personstatusloven (*qanun al-ahwal al-shakhsiyya*) fra 1953, revidert i henholdsvis 1975, 2003 og 2010. Loven er en kodifisering av islamsk rett, sharia. Egne offisielle shariadomstoler (*mahakim al-shar'iyya*) registrerer ekteskap og skilsmisser for den muslimske delen av befolkningen. Drusere benytter en egne særdomstol ved registrering av ekteskap og skilsmisse. De kristne gifter seg i kirker og har egne særdomstoler for å avgjøre skilsmissspørsmål. Det er ikke mulig å inngå sivile ekteskap i Syria. Alle ekteskap og skilsmisser reguleres av religiøse domstoler (Landinfo 2018a, s. 8).

Registreringen foregår ved at ektefolkene møter ved shariadomstolen (eller kirkene/særdomstolene for kristne og drusere) og medbringer følgende dokumenter (Landinfo 2018a, s. 10; Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 16):

- En medisinsk rapport fra hver av ektefellene fra Medical Prenuptial Examination Center. Formålet er å bekrefte at partene ikke har sykdommer som hindrer dem i å inngå ekteskap.
- Kopi av begge ektefolkenes ID-kort
- Passfoto
- Utskrift av folkeregistrerte opplysninger for begge ektefolkene
- Attest fra den lokale mukhtaren, verifisert av provinsadministrasjonen,
- Menn mellom 18 og 42 år må legge frem en tillatelse til ekteskap fra militærmyndighetene
- Tillatelse fra innenriksdepartementet dersom en av partene er utlending
- Dersom kvinnen ikke har vært gift tidligere, kreves vergens (oftest fars) tilstedeværelse og samtykke uavhengig av hennes alder.

Shariadomstolen bekrefter ektefolkenes identitet foran to vitner og brudens verge og setter opp en ekteskapskontrakt som blant annet spesifiserer størrelsen på medgiften. Kontrakten signeres av ektefolkene, som begge får en kopi av kontrakten. Domstolen sender originalen til sivilstatusavdelingen som registrerer ekteskapet i sivilregisteret og oppdaterer ektefolkenes sivilstatus. Samme fremgangsmåte benyttes ved skilsmisse, det vil si at domstolen først må godkjenne skilsmissen og deretter sende melding om dette til sivilstatusavdelingen som registrerer skilsmissen i sivilregisteret (Sivilstatusavdelingen, møte mai 2017; Landinfo 2018a, s. 10-11; Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 17).

Sivilstatusavdelingen kan deretter utstede egne ekteskapsattester (*bayan zawaj*) eller skilsmisseattester (*bayan talaq*) (DISCS u.å.; U.S. Department of State u.å.).

Registrering av ekteskap i sivilregistre er obligatorisk. Barn kan ikke registreres før foreldrenes ekteskap er registrert (humanitær organisasjon 1, møte mai 2017; humanitær organisasjon 3, møte mai 2017).

I enkelte deler av landet er det vanlig å inngå et uoffisielt religiøst ekteskap og utsette den formelle registreringen. Personstatusloven åpner for å etterregistrere slike ekteskap. Dersom kvinnen allerede er gravid eller har fått barn, bortfaller dessuten kravet om medisinsk rapport fra Medical Prenuptial Examination Center og tillatelse til ekteskap fra militære myndigheter (Landinfo 2018a, s. 11-12; Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 16).

4.3.1 Registrering av ekteskap inngått i utlandet

Ekteskap mellom syrere som er lovlig inngått i utlandet, samt skilsmisser registrert i utlandet, kan registreres i Syria. Syriske ambassader kan bistå med prosessen. Registreringsprosessen er enklere i de tilfellene et muslimsk ekteskap er inngått i land med sharia-basert ekteskapslovgivning. For ekteskap inngått i land med sivil ekteskapslovgivning, er prosessen mer omstendelig, men slike ekteskap kan normalt anerkjennes og registreres i Syria så fremt de ikke strider mot syriske rettsregler (*ordre public*). Likekjønnet ekteskap inngått i utlandet, blir for eksempel ikke godtatt. Sivile ekteskap mellom kristne i utlandet kan ikke registreres i Syria. Kristne er forpliktet til å gifte seg religiøst i en kirke selv om ekteskapet er inngått i utlandet (Landinfo 2018a, s. 9, 18; Sivilstatusavdelingen, møte mars 2022).

4.4 Familiebok

En familiebok er et hefte med opplysninger om alle medlemmer av en kjernefamilie. Den fungerer som en bekreftelse på eksistensen av et ekteskap og barnas tilhørighet til far og mor. Boken må fremlegges når man søker om utskrift av folkeregistrerte opplysninger, registrerer nyfødte eller søker om ID-kort. Familieboken behøves også for å få tilgang til offentlig utdanning og offentlige helse-tjenester (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 8).

Enslige menn eller kvinner får ikke utstedt egen familiebok uansett alder, men står oppført i familieboken til sine foreldre. Familiebok utstedes kun til gifte personer. Etter et lovlig inngått ekteskap, kan begge ektefeller søke om å få utstedt en familiebok fra et sivilstatuskontor. Familieboken kan kun utstedes til søkeren ved personlig oppmøte.

Familieboken inneholder en side med fars personalia, inkludert fullt navn, fødselsdato, fødested, religion, adresse, nasjonalitetsnummer, registreringssted i sivilregistrene og informasjon om hans militærbok. De neste fire sidene er reservert ektefelle(r), inkludert ektefellens fulle navn, nasjonalitetsnummer, fødselsdato, fødested, registreringssted i sivilregistrene, sted og dato for ekteskap og dato for ekteskapsregistrering. De påfølgende sidene er reservert for barn, som skal føres inn i familieboken i forbindelse med fødselsregistrering (Sivilstatusavdelingen, møte september 2015; Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 8).

En kvinne føres inn i ektemannens familiebok når hun gifter seg, men blir samtidig stående oppført i sin fars familiebok med en påtegning om at hun er gift. Dersom hun skilles, blir hun stående i ektemannens familiebok med en påtegning om at hun er skilt fra ham (Sivilstatusavdelingen, møte september 2016).

Syriske ambassader kan ikke utstede familiebok, men de kan føre inn barn i familieboken dersom disse fødes i utlandet og registreres via ambassaden (Syrias utenriksdepartement, møte mai 2017).

Det finnes flere versjoner av familieboken med litt ulikt format, farge og utseende på omslaget, men det er ikke nødvendig å anskaffe ny familiebok når nye versjoner blir tatt i bruk. Det finnes dermed flere ulike versjoner i sirkulasjon som alle anses som gyldige. Familieboken har ubegrenset gyldighetstid (DISCS u.å.; Sivilstatusavdelingen, møte mai 2017).

4.5 Dødsattest

Dødsattester behøves for formelt å kunne dokumentere et dødsfall. Arvinger trenger dødsattest for å igangsette et formelt arveoppgjør. Arvingene, det vil si ektefelle, barn, foreldre eller søsken av den avdøde, kan be om å få utstedt dødsattest fra sivilstatusavdelingen. Følgende dokumenter må fremlegges for å registrere personen som død i sivilregistrene og få en dødsattest utstedt (Civil Status Law 2021, art. 37; Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 26):

- En legeattest som bekrefter dødsfallet,
- En bekreftelse om dødsfall fra sykehuset hvor dødsfallet fant sted, eller fra en mukhtar dersom dødsfallet fant sted utenfor et sykehus,
- Familieboken tilhørende den omkomne,
- ID-kortet, andre offisielle identitetsdokumenter tilhørende den omkomne, eller en skriftlig erklæring fra en slektning om at den avdødes ID-kort er tapt.

Dersom dødsfallet fant sted utenfor Syria, må det fremskaffes en legeattest eller attest fra sykehuset hvor dødsfallet fant sted. Attesten må bekreftes (legaliseres) av kompetent myndighet i landet hvor dødsfallet skjedde, og deretter sendes sivilstatusavdelingen i Syria via syrisk utenriksstasjon og det syriske innenriksdepartementet (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 28).

Dødsfall må registreres innen fristene som er angitt i sivilstatusloven. I henhold til den nye loven fra 2021 er fristene 90 dager for dødsfall som fant sted i Syria og ni måneder for dødsfall som skjedde utenfor Syria (Civil Status Law 2021, Art. 14a). De som ikke overholder fristene, kan bli pålagt å betale bøter. På grunn av borgerkrigen er det mange dødsfall som ikke er registrert. Hovedårsaken er at familien ofte mangler nødvendig dokumentasjon og/eller at sykehuset hvor dødsfallet fant sted, ikke lenger er i stand til å utstede en bekreftelse. I slike tilfeller kan saken bringes inn for retten, og det kreves en rettskjennelse for å få dødsfallet registrert,

noe som i praksis ofte er vanskelig å få til (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 27).

4.6 Nasjonalt ID-kort

Før fylte 15 år må alle syriske statsborgere skaffe nasjonalt ID-kort, utstedt av sivilstatusavdelingen. Man får ingen automatisk innkalling eller beskjed om å søke om ID-kort fra skoler eller andre offentlige institusjoner, men de aller fleste er klar over søkeplikten. Det er påbudt å ha ID-kort, og det er vergens (vanligvis far) ansvar å søke (Sivilstatusavdelingen, møte september 2016 og mai 2017; Civil Status Law 2021, art 51; Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 4).

Den nyeste versjonen av ID-kortet, innført mellom 2002 og 2005, er et plastkort på størrelse med et bankkort. Kortene er grønne og rosa med et integrert bilde av innehaveren til venstre på forsiden og et mindre bilde i sort/hvitt på baksiden. På forsiden står fornavn og etternavn, fars navn, mors fulle navn, fødested, fødselsdato og nasjonalitetsnummer. På baksiden finnes informasjon om hvor innehaveren er registrert, familienummeret, innehaverens kjønn, hårfarge, øyefarge, adresse, særskilte kjennetegn og utstedelsesdato (Nasjonalt ID-senter 2021a).

Utløpsdato er ikke angitt, men ID-kortene er gyldige i ti år og skal deretter fornyes (Civil Status Law 2021, art. 54). Når kortene fornyes, blir bilde, serienummer og utstedelsesdato endret. All annen informasjon forblir den samme som på det opprinnelige ID-kortet (Sivilstatusavdelingen, møte september 2016 og mai 2017). I praksis er det mange som ikke forholder seg til lovbestemmelsen om fornyelse hvert tiende år.

4.6.1 Søknadsprosedyrer

Det kreves personlig oppmøte ved søknad om ID-kort. Søkeren må gi fingeravtrykk av alle ti fingre sammen med søknaden. Fingeravtrykkene gjenfinnes ikke i ID-kortet, men lagres for kontrollformål i Sivilstatusavdelingens databaser. Før ID-kortet utstedes, sjekker avdelingen at det er samsvar mellom personalia i søknaden og det som fra før er registrert i sivilregisteret (Sivilstatusavdelingen, møte september 2015). Mindreårige søkere må møte sammen med en av foreldrene eller en annen slektning og medbringe passfoto og familiebok som normalt er utstedt til søkerens far (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 4-5).

Bøter kan ilegges dersom regelen om å søke før fylte 15 år, ikke overholdes. Dersom søkeren er over 18 år, må vedkommende i tillegg legge frem militærbok (Civil Status Law 2021, Art. 61-63; Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 4).

Syrere bosatt i utlandet som er over 14 år gamle og som ikke tidligere har fått utstedt ID-kort, er pålagt å søke ved første besøk i Syria og senest 30 dager etter innreise. Man må legitimere seg med passet som ble benyttet ved innreise. Dette

kan være et syrisk pass eller pass fra annen stat dersom vedkommende har dobbelt statsborgerskap (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 4-5).

Etter at søknad er innlevert mottar søkeren en kvittering med blant annet søkerens foto, navn og navn på det aktuelle sivilstatuskontoret. Når søknaden er ferdig-behandlet, må søkeren møte personlig på ny for å hente det nye ID-kortet (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 5).

Det har til tider vært lang saksbehandlingstid, av og til mer enn ett år, på grunn av store restanser i Sivilstatusavdelingen. For de det gjelder, kan kvitteringen fungere som et midlertidig identitetsbevis (humanitær organisasjon 3, møte mai 2017). Ifølge sivilstatusavdelingen (møte mars 2022) er det for tiden ingen restanser ved søknad om ID-kort, som utstedes en-to dager etter. Ifølge representanter for en humanitær organisasjon i Damaskus (2) (møte mars 2022), har ventetiden gått ned, men det kan fremdeles ta tid mange steder.

Tidligere måtte søknad om ID-kort leveres inn ved sivilstatuskontoret hvor familien var registrert og saksdokumentene deres oppbevart, eller ved det sentrale provinskontoret for provinsen hvor søkeren var bosatt (Sivilstatusavdelingen & UNHCR 2019, s. 5). Myndighetene opprettet også enkelte nye midlertidige kontorer som kunne benyttes av internt fordrevne fra områder hvor det på grunn av krigen ikke lenger var operative kontorer. Personer registrert i Raqqa, kunne for eksempel søke om ID-kort ved egne kontorer i Damaskus og Hama. Personer registrert i Idlib, kunne søke i Damaskus, Hama, Tartous eller Latakia (Nasjonalt ID-senter 2021a; Sivilstatusavdelingen, møte september 2016 og mai 2017).

I mars 2022 opplyste sivilstatusavdelingen at det med implementeringen av den nye sivilstatusloven var mulig å søke om ID-kort fra et hvilket som helst sivilstatuskontor. Det var ikke lenger nødvendig å oppsøke kontoret hvor familien var registrert.

4.7 Militærbok og militært ID-kort

Militærtjenesten er obligatorisk for menn i Syria. Ved 18 års alder får man normalt en innkalling til å møte ved et rekrutteringskontor. Her får man utstedt en militærbok (*daftar khidmat al-alam*) (Landinfo 2017, s. 8-9; Migrationsverket 2017, s. 38) Boken har 48 sider. Fargen på omslaget varierer. Den inneholder innehaverens personalia og foto. Detaljer om militærtjenesten føres inn, herunder datoer og resultater fra sesjon og legeundersøkelse, eventuelle fritak eller utsettelse, dato og lengde på tjenestegjøring, enheten man har tjenestegjort i, dimittering og reservetjeneste. Man er pålagt å beholde boken også etter endt militærtjeneste i tilfelle innkalling til reservetjeneste (Migrationsverket 2017, s. 38; U. S. Department of State u.å.).

Idet man påbegynner selve militærtjenesten, leveres militærboken og ordinært nasjonalt ID-kort inn i bytte mot et militært ID-kort. Når tjenestegjøringen avsluttes, leveres militært ID-kort inn, og man får tilbake sitt nasjonale (sivile) ID-kort og militærboken (Migrationsverket 2017, s. 38; U. S. Department of State u.å.).

De som har fått fritak eller utsettelse av militærtjenesten, får utstedt et dokument fra militære myndigheter som stadfester dette. Det er vanlig å ha dette dokumentet på seg slik at det kan fremvises ved kontroll. Militærboken kan også benyttes for å dokumentere fritak eller utsettelse, men de færreste har militærboken med seg til enhver tid (Migrationsverket 2017, s. 38; Militærrådgiver ved International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic, møte oktober 2014).

Etter at den væpnede konflikten brøt ut i 2011, ble de færreste dimittert etter obligatorisk 18 måneders militærtjeneste, men måtte i stedet fortsette i aktiv tjeneste på ubestemt tid. I 2022 ble det utstedt et dekret som begrenset militærtjenesten til 7,5 år (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022).

Offiserer i hæren er yrkessoldater og påbegynner normalt offiserkarrieren etter å ha avsluttet den obligatoriske militærtjenesten. De benytter egne ID-kort i stedet for ordinær militærbok eller sivile identitetsdokumenter (Migrationsverket 2017, s. 39; Militærrådgiver ved International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic, møte oktober 2014; Syrisk analytiker ved Carnegie, møte oktober 2014).

4.8 Pass

Pass utstedes av Direktoratet for migrasjon og pass (*Idarat al-hijra wal-jawazat*), underlagt Innenriksdepartementet. Passene, på 48 sider, har mørkeblått omslag. Personaliasiden inneholder foto, utstedernummer, fornavn og etternavn, fars navn, mors navn, fødselsdato, fødested og kjønn. På baksiden av personaliasiden finner man blant annet utstedelsesdato og utstedelsessted, utløpsdato og nasjonalitetsnummer. Passene som benyttes i dag, er i N-serien og kom i sirkulasjon i 2002. Passene er maskinlesbare, men ikke biometriske.⁵ I tillegg til ordinære pass eksisterer blant annet diplomatpass (røde), tjenestepass (grønne) og spesialpass (lysebrune) som utstedes av det syriske utenriksdepartementet (Direktoratet for migrasjon og pass, møte mars 2022; U. S. Department of State u.å.).

Direktoratet for migrasjon og pass har et hovedkontor i Damaskus. Før borgerkrigen fantes også regionale kontorer i alle 14 provinshovedsteder hvor man kunne levere inn søknad og få utstedt pass. Ifølge direktoratet er alle deres

⁵ Det arbeides med å innføre biometriske pass. Direktoratet antydte at disse ville komme i sirkulasjon allerede høsten 2022. Passene vil bli utstedt ved direktoratets hovedkontor i Damaskus og ved enkelte større ambassader (*huber*) i utlandet hvor også biometriopptak vil foregå (Direktoratet for migrasjon og pass, møte mars 2022).

kontorer i provinshovedstedene fremdeles operative, med unntak av kontorene i Raqqa og Idlib. Søknader innlevert i Hasaka, sendes til Damaskus for trykking og personalisering. I enkelte provinser finnes det mer enn ett utstedelseskantor (Direktoratet for migrasjon og pass, møte mai 2017, mars 2019 og mars 2022).

Mange syriske ambassader i utlandet utsteder også pass, inkludert ambassaden i Stockholm som dekker de skandinaviske landene. Ambassader uten utstyr til å utstede pass, kan motta søknader som de videresender til Damaskus hvor passene utstedes og returneres til ambassadene med diplomatpost. Alle søknader skal godkjennes av direktoratet før pass utstedes. Dette gjelder også søknader innlevert ved ambassader med utstedermyndighet (Direktoratet for migrasjon og pass, møte i Damaskus september 2015 og september 2016; Syrias utenriksdepartement, møte i Damaskus september 2015).

Utstедer­num­mer­et på per­so­na­li­as­iden består av tolv siffer, hvorav de første tre indikerer utstedelsessted. Hvert utstedelsessted, det vil si hver provins i Syria, hvert underkontor og hver ambassade med utstedelsesmulighet, har et unikt nummer. Eksempelvis har Damaskus 002, Aleppo 004, Homs 007 og ambassaden i Stockholm 118. De to neste sifrene refererer til utstedelsesår (Direktoratet for migrasjon og pass, møte september 2016; Nasjonalt ID-senter 2019b).

Direktoratet for migrasjon og pass opplyste (møte september 2015) at de har en egen elektronisk database over alle pass utstedt siden 2000. Direktoratet har også tilgang til Sivilstatusavdelingens elektroniske sivilregister. Opplysningene i pass-søknadene sjekkes opp mot opplysninger i registeret. Direktoratet opplyser også (møte mars 2022) at de har tatt og lagret fingeravtrykk av alle søkere siden 2015.

4.8.1 Gyldighet

Syriske pass utstedes for tiden med følgende gyldighet (Direktoratet for migrasjon og pass, møte mars 2022):

- 6 år: Dette er hovedregelen, og gjelder for alle som ikke omfattes av en av de to kategoriene under.
- 2 år: Menn mellom 18 og 42 år som ikke har gjennomført militærtjenesten.
- 2,5 år: Pass utstedt ved ambassader i utlandet eller til statsansatte, og pass til personer som har pågående saker i rettssystemet, inkludert mindre 'administrative' forhold som for eksempel ulovlig utreise fra landet.

Annen gyldighet kan forekomme. Gutter som ikke har nådd vernepliktig alder, vil kunne få pass som er gyldig frem til de fyller 18. En 17-åring vil for eksempel kunne få utstedt pass gyldig for kun ett år (Direktoratet for migrasjon og pass, møte september 2016).

En lov vedtatt i 2014, reduserte gyldigheten i pass for menn som ikke hadde utført militærtjenesten til ett år. Denne loven ble kansellert i mars 2016 (Direktoratet for migrasjon og pass, møte september 2016).

Det var tidligere mulig å forlenge gyldigheten til ordinære pass. Ved forlengelse ble en etikett limt inn på side 3 i passet med informasjon om dato for forlengelsen, ny utløpsdato, passnummer og utstedelsessted. Denne ordningen opphørte i april 2017 (Direktoratet for migrasjon og pass, møter i september 2015, september 2016 og mai 2017).

4.8.2 Gebyrer

Et syrisk pass kostet i juni 2022 15 000 syriske pund (omtrent 50 NOK). Det er også mulig å benytte en hasteløsning hvor pass utstedes i løpet av en til to virkedager. Gebyret er da 102 000 syriske pund (omtrent 400 NOK) (Nasjonalt ID-senter, e-postkorrespondanse juni 2022). Søkere i utlandet som søker via syriske utenriksstasjoner, må betale 300 amerikanske dollar eller 800 dollar i hastesaker (Direktoratet for migrasjon og pass, møter mai 2017 og mars 2022).

Det er for tiden stor pågang ved passkontorene og vanskelig å få time til å søke om pass. Mange benytter seg av 'mellommenn' eller 'fikserer' som tar seg betalt for å ordne avtaler. Det er dermed ikke uvanlig å betale betydelig mer enn de offisielle passgebyrene. Det samme skjer ved enkelte syriske utenriksstasjoner, hvor søkere ender opp med å betale flere hundre dollar til mellommenn i tillegg til de allerede svært høye passgebyrene (Nasjonalt ID-senter, e-postkorrespondanse juni 2022; Syrisk sivilsamfunnsaktivist, møte april 2019).

4.8.3 Søknadsprosedyrer

Det finnes tre forskjellige fremgangsmåter ved søknad om pass. Disse er søknad innlevert i Syria ved ett av kontorene til Direktoratet for migrasjon og pass, søknad via ambassader i utlandet og søknad via stedfortreder (slektning).

4.8.3.1 Søknad innlevert i Syria

Følgende dokumenter må legges ved søknad om pass innlevert ved kontorene til Direktoratet for migrasjon og pass i Syria (møte mars 2022; Syrias innenriksdepartement u.å.):

- ID-kort eller utskrift av folkeregistrerte opplysninger påført bilde
- To passfotografier
- Tillatelse fra arbeidsgiver for statsansatte
- Tillatelse fra militære myndigheter for alle menn mellom 17 og 50 år som ikke har gjennomført militærtjenesten

Ved fornyelse må det gamle passet leveres inn. Barn under 18 år behøver samtykke fra far/verge. Barn under 15 år som ikke har fått utstedt ID-kort, må fremlegge utskrift av folkeregistrerte opplysninger (Direktoratet for migrasjon og pass, møte mars 2022; Syrias innenriksdepartement u.å.).

4.8.3.2 Søknad via ambassade i utlandet

Søknad kan i dag innleveres ved 38 syriske ambassader i utlandet. Fire syriske utenriksstasjoner er stengt, herunder stasjonene i Saudi-Arabia (Jeddah og Riyadh), London og Washington DC (Direktoratet for migrasjon og pass, møte mars 2022).

Søkere må fylle ut et søknadsskjema og fremvise nasjonalt ID-kort eller utskrift av folkeregistrerte opplysninger fra Sivilstatusavdelingen, samt dokumentasjon på oppholdstillatelse i vertslandet. Mindreårige uten nasjonalt ID-kort må fremlegge utskrift av folkeregistrerte opplysninger fra Sivilstatusavdelingen og nasjonalt ID-kort eller pass fra verge, og attest fra verge (Direktoratet for migrasjon og pass, møte mai 2017; Syrias ambassade i Stockholm u.å.). Det gamle passet må innleveres (Direktoratet for migrasjon og pass, møte mars 2022).

Barn født i utlandet, må registreres i syriske sivilregistre før de kan få utstedt pass. Ambasadene kan bistå med registreringen (Syrias utenriksdepartementet, møte mai 2017).

Når man søker om pass for første gang ved en ambassade, kreves det personlig oppmøte. Ved fornyelse er det mulig å søke via postgang. Eneste unntak er ved ambassaden i Oman der man kan søke om førstegangspass via post. Ved søknad via postgang skal ambassaden foreta en videokonferanse med søkeren for å verifisere hans/hennes identitet (Direktoratet for migrasjon og pass, møte mars 2022).

4.8.3.3 Søknad via stedfortreder

Syrere som befinner seg i utlandet, kan også søke via en stedfortreder i Syria, som kan levere søknad ved et av kontorene til Direktoratet for migrasjon og pass i Syria. Tidligere måtte stedfortrederen være en nær slektning, det vil si far, bror eller ektefelle. En lovendring i februar 2017 utvidet kretsen av slektninger som kan opptre som stedfortreder opp til fjerde grads slektsledd. Slektingene behøver ikke fremlegge fullmakt, men må legitimere seg med utskrift av folkeregistrerte opplysninger som beviser familietilknytningen. Andre enn slektninger, for eksempel en advokat, kan også fungere som stedfortreder, men må i så tilfelle ha skriftlig fullmakt fra søkeren (Direktoratet for migrasjon og pass, møter september 2015, mai 2017 og mars 2022).

Søkeren må i tillegg sende et bilde eller en film av seg selv foran en kjent bygning eller et annet landemerke som bevis på at vedkommende faktisk oppholder seg i utlandet (Direktoratet for migrasjon og pass, møte mars 2022).

5 Palestinske flyktninger i Syria

Mellom 1948 og 1950 flyktet anslagsvis 70 000–100 000 palestinere til Syria. Denne flyktningebefolkningen økte gjennom naturlig befolkningsvekst til over 500 000 personer forut for borgerkrigen. Krigshandlingene i landet fra og med 2012 førte til at mange palestinere ble fordrevet, og den palestinske befolkningen i Syria anslås i dag til 438 000 (humanitær organisasjon 6, møte mars 2022).

Palestinske flyktninger i Syria registreres av GAPAR, General Administration for Palestine Arab Refugees (*al-haya al-amma lil-lajiin al-filistiniin al-arab*). GAPAR er underlagt det syriske Arbeids- og sosialdepartementet, og har det administrative ansvaret for de palestinske flyktningene i Syria, herunder registrering og humanitær bistand (GAPAR, møte september 2015).

Palestinere registreres etter samme prinsipp som syriske statsborgere, hvilket innebærer at barn arver status etter sin far. Barn av fedre som er registrert som palestinske flyktninger, oppnår samme status og registreres i registrene til GAPAR. Mors status eller statsborgerskap har ingen betydning. Barn med syrisk far og palestinsk mor oppnår syrisk statsborgerskap. Disse registreres i de ordinære sivilregistrene og ikke av GAPAR (GAPAR, møte september 2015).⁶

GAPAR har kontorer i de palestinske flyktningleirene. Det er dessuten opprettet et nytt midlertidig kontor i Damaskus for palestinere som flyktet fra den nå ødelagte bydelen Yarmuk der mange av palestinerne tidligere var bosatt (GAPAR, møte september 2015).

Palestinerne får utstedt identitetsdokumenter etter samme regelverk som syriske statsborgere. GAPAR utsteder fødselsattester, vigselfattester, skilsmisseattester og dødsattester. Disse attestene har samme utforming og oppsett som attestene utstedt til syriske statsborgere av Sivilstatusavdelingen, men teksten i attestene fra GAPAR viser at innehaveren er palestinere (GAPAR, møte september 2015). Sivilstatusavdelingen utsteder ID-kort til palestinere. Kortene er nesten identiske

⁶ Palestinere som ankom Syria etter 1957, omfattes ikke av lovverket som regulerer de palestinske flyktingenes oppholdsgrunnlag i Syria, og er ikke registrert av GAPAR. Disse «uregistrerte» senere ankomstene er fortrinnsvis palestinere som flyttet til Syria fra Vestbredden og Gaza etter den israelske okkupasjonen i 1967 og fra Jordan etter den interne konflikten i 1970. En del av dem hadde tidligere jordanske eller egyptiske reisedokumenter. I Syria kan de få utstedt ID-dokumenter fra den palestinske ambassaden i Damaskus. De kan ikke få utstedt offisielle syriske dokumenter fra GAPAR, Sivilstatusavdelingen eller Direktoratet for migrasjon og pass (humanitær organisasjon 6, møte september 2016; GAPAR, møte september 2015; Landinfo 2016).

med ID-kort utstedt til syrere, men det fremgår av teksten at innehaveren er palestiner. I GAPARs registre benyttes et såkalt personnummer (*raqm shakhsi*) i stedet for nasjonalitetsnummer (*raqm watani*) som tildeles syriske statsborgere. Personnumrene står oppført på palestinernes ID-kort og på dokumentene som utstedes av GAPAR (DISCS u.å.; GAPAR, møte september 2015). Det er ingen endringer i utformingen av palestinernes personnummer som følge av den nye sivilstatusloven vedtatt i 2021 (humanitær organisasjon 6, møte mars 2022).

Palestinske flyktninger registrert i Syria, kan få utstedt reisedokumenter. Disse utstedes av Direktoratet for migrasjon og pass etter samme regelverk som pass utstedt til syriske statsborgere. Dokumentene betegnes som Travel Document/*wathiqah safar* i motsetning til ordinære Passport/*jawaz safar*. Det står skrevet på omslaget at innehaveren er palestinsk flyktning. Reisedokumentene utstedt til palestinske flyktninger, er ellers nesten identiske med pass utstedt til syriske statsborgere (GAPAR, møte september 2015).

6 Statsløse kurdere

I Hasaka-provinsen nordøst i Syria ble deler av den kurdiske befolkningen fratatt sitt syriske statsborgerskap etter en ekstraordinær folketelling i 1962. I 2008 utgjorde de statsløse i provinsen anslagsvis over 300 000 personer, hvorav om lag halvparten var registrert i et eget folkeregister i Hasaka som «utlendinger» (*ajanibi*, fl. *ajanib*), mens den andre halvparten var uregistrerte (*maktum*, fl. *maktumin*).

De som har status som «utlendinger» (*ajanib*), får utstedt en egen type identitetsdokument av Sivilstatusavdelingen i Hasaka. Identitetsdokumentet er et avlangt oransje-rødt laminert papir med blant annet passfoto og personalia. De uregistrerte (*maktumin*) har ikke identitetskort, men kunne tidligere få utstedt en såkalt identitetsbekreftelse (*shihadat tariff*) fra deres lokale *mukhtar*. Identitetsbekreftelsen var påført et passfoto, inneholdt personalia, og var undertegnet av mukhtaren og to vitner. I 1999 skal guvernøren i Hasaka ha utstedt et dekret som forbød mukhtarene å utstede identitetsbekreftelser. Enkelte mukhtarer skal imidlertid ha fortsatt praksisen en stund inn på 2000-tallet (Landinfo 2018b, s. 7-10). I dag er det ikke lenger mulig for maktumin å få utstedt slike identitetsbekreftelser. Det er for øvrig svært få igjen i Syria med denne statusen. De fleste maktumin skal ha flyktet til Nord-Irak da konflikten i Syria brøt ut (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022).

I april 2011 utstedte presidenten et direktiv som ga *ajanib* anledning til å søke om syrisk statsborgerskap. Direktivet gjaldt ikke maktumin. Ifølge representanter for Sivilstatusavdelingen omfattet direktivet totalt 120 000 statsløse kurdere. Av disse skal 105 000 ha fått statsborgerskap innvilget i løpet av perioden 2011–2015 (Sivilstatusavdelingen, møter september 2015 og mai 2017). Søknader om stats-

borgerskap blir behandlet av en egen komité i Damaskus. Ordningen skal fremdeles være åpen, men søknad må innleveres i Syria ved personlig oppmøte. Det er ikke mulig å søke fra utlandet (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022).

Alle syriske menn plikter å gjennomføre militærtjeneste. Dette gjelder i utgangspunktet også statsløse kurdere som fikk statsborgerskap gjennom overnevnte direktiv. På grunn av dette har enkelte statsløse avstått fra å søke om statsborgerskap (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022).

7 Dokumentenes notoritet

Før borgerkrigen hadde Syria et relativt godt fungerende sivilregister, der opplysningene var pålitelige selv om enkelte var sent ute med å registrere ekteskap og barn. Det var få tilfeller av forfalskninger, manipulasjon eller andre uregelmessigheter ved identitetsdokumenter utstedt av Sivilstatusavdelingen og Direktoratet for migrasjon og pass (humanitær organisasjon 1, møte mai 2017).

Borgerkrigen har endret dette bildet. Lokale sivilregisterkontorer har operert utenfor GoS' kontroll. Kontrollrutiner ved dokumentutstedelse er svekket, et økende antall dokumenter utstedes på gale premisser, og omfanget av manipulerte og forfalskede dokumenter har økt.

7.1 Kontrollrutiner og registrenes pålitelighet

Som nevnt i kapittel 3, har flere forhold bidratt til at registrenes pålitelighet er svekket:

- Lokale sivilregisterkontorer har operert og fortsetter til dels å operere utenfor GoS' kontroll (se kapittel 3.3 og 3.4). Oppdateringer i disse registrene, for eksempel registrering av ekteskap, skilsmisser eller fødsler, blir ikke fanget opp i de sentrale digitale registrene til Sivilstatusavdelingens hovedkontor i Damaskus. Dokumenter som utstedes ved disse kontorene, anerkjennes ikke av GoS og kan ikke benyttes i GoS-kontrollerte deler av landet.
- En betydelig del av befolkningen har ikke hatt anledning til å registrere endret sivilstand, fødsler eller dødsfall i sivilregistrene, og mangler sentrale identitetsdokumenter. Hovedårsakene er manglende tilgang til GoS-kontrollerte sivilstatuskontorer, at man ikke har råd til å betale gebyrer og reiseutgifter og manglende kunnskap om hvordan byråkratiet fungerer (se kapittel 3.5).
- Som nevnt i kapittel 4.1.2, blir mange barn registrert med feil fødselsdato. Dette synes ikke som et nytt fenomen, men var praksis også før borgerkrigen.

7.2 **Korrupsjon og uriktige opplysninger i dokumentene**

Korrupsjon er utbredt i offentlig sektor i Syria. Transparency International (2021) rangerte Syria på 178. plass av 180 land i sin korrupsjonsindeks for 2021. Før borgerkrigen, i 2011, var Syria på 129. plass av 182 land. Dette viser at Syria allerede før borgerkrigen var ett av de mest korrupte landene i verden, men også at krigen har medført en ytterligere forverring.

Også før borgerkrigen var det vanlig å betale offentlige tjenestemenn for å få bestemte tjenester utført, herunder utstedelser og fornyelser av offentlige dokumenter. Man betalte med andre ord bestikkelser for tjenester som man i utgangspunktet hadde krav på, eller for å få fortgang i prosessene. Dette var imidlertid ikke ensbetydende med at man kunne kjøpe dokumenter utstedt på gale premisser eller med uriktige personopplysninger.

Denne formen for korrupsjon gjør seg fremdeles gjeldende. De fleste tar for gitt at man må betale mindre pengesummer under bordet for å motta offentlige tjenester (humanitær organisasjon 2, møte mars 2022). Etter at borgerkrigen brøt ut, har det i tillegg blitt mulig og langt mer utbredt å tilegne seg dokumenter på gale premisser og med uriktige personopplysninger. Ifølge en humanitær organisasjon (1) (møte mars 2022) har det dukket opp såkalte dokumenttilretteleggere eller fikserte som mot betaling hjelper folk å fremskaffe sivilregistreringsdokumenter.

De opererer i en juridisk gråsoner, og man antar at de deler overskuddet med ansatte ved sivilstatuskontorene i bytte mot prioritert tilgang. De har oftere lettere tilgang enn advokater som trenger skriftlige fullmakter for å kunne bistå med dokumentutstedelser og registrering i sivilregistrene. Tilretteleggerne skaper egne nettverk. De opererer ikke i Damaskus, men i utkantstrøk og ved mindre sivilstatuskontorer. Denne virksomheten medfører at kostnadene ved å benytte sivilstatuskontorenes tjenester går opp, fordi man i tillegg til gebyrer må betale penger under bordet til ansatte ved sivilstatuskontorene og til tilretteleggerne.

I løpet av borgerkrigen har det også vokst frem nettverk som tilbyr forfalskede dokumenter eller «ekte» dokumenter utstedt av sivilstatuskontorer med falske navn. Mange synes å være involvert i dette, inkludert ansatte ved sivilstatuskontorene. I Homs og Hama har mange blitt arrestert for slik virksomhet, inkludert dommere og funksjonærer ved sivilstatuskontorene (humanitær organisasjon 3, møte mars 2022).

7.3 **Falske dokumenter**

Forekomsten av falske identitetsdokumenter økte betydelig etter krigsutbruddet i Syria. Relativt tidlig i den væpnede konflikten ble det klart at utstyr for personalisering av pass hadde havnet i hendene på opposisjonelle grupper som deretter skal ha solgt dette videre til personer som produserte falske dokumenter. Også ID-kort og andre typer dokumenter ble i økende grad forfalsket. Dette

forklarte diplomater og representanter for internasjonale organisasjoner som Landinfo snakket med i perioden 2013–2015 (dokumentekspert ved en vestlig ambassade i Amman, møter september 2013 og september 2015; internasjonal organisasjon i Jordan, møte september 2015; Norges ambassade i Amman 2015).

Direktoratet for migrasjon og pass opplyste til Landinfo i 2016 at de hadde oversikt over hvilke nummerserier med blankopass som var stjålet, og at de hadde delt denne informasjonen med Interpol. Ifølge direktoratet hadde 10 000 blankopass blitt stjålet.

Nasjonalt ID-senter har registrert en økning i bruk av falske syriske identitetsdokumenter i Norge. Toppåret var 2016 da det ble avdekket 160 falske syriske identitetsdokumenter i Norge, inkludert pass, ID-kort og andre dokumenter (Nasjonalt ID-senter 2017). I 2020 sto antatte syriske borgere bak den største andelen misbrukte dokumenter i Norge. Det dreide seg i stor grad om dokumenter utstedt av EU/EØS-land, men også forfalskede syriske pass og underlagsdokumenter ble oppdaget i forbindelse med søknader om asyl eller opphold i Norge (Kripos & Nasjonalt ID-senter 2020, s. 8).

Politi- og migrasjonsmyndigheter i Europa har avslørt syriske pass som fremstår som originale pass i N-serien, men som har noen få synlige avvik fra pass utstedt av syriske myndigheter. Disse passene har i dokumentmiljøene i Europa fått betegnelsen «Q-pass» grunnet q-en i teksten «Republique Arabe Syrienne» øverst på personaliasiden i passet. Denne q-en avviker fra q-en i de to utgavene av syriske pass i N-serien. Det er også observert enkelte andre forskjeller mellom ordinære pass og såkalte Q-pass (Nasjonalt ID-senter 2019a). Direktoratet for migrasjon og pass (møte mai 2017) bekreftet at Q-pass er uautoriserte og at de ikke er utstedt av dem. Det er personer med tilknytning til Den syriske nasjonal-koalisjonen i Istanbul som står bak produksjon og salg av Q-passene (Interim-regjeringen, møte oktober 2018). Det er uklart hvorvidt passene fremdeles selges. Ifølge Nasjonalt ID-senter (2019a) er det siden 2019 avdekket stadig flere Q-pass hvor personaliseringen avviker fra de tidligere kjente Q-passene utstedt av Den syriske nasjonal-koalisjonen. Hvilke falsknere som utsteder disse, er ikke kjent.

Skriftlige kilder

- Albarazi, Zahra (2013, mai). *The Stateless Syrians*. Tilburg: Tilburg University. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/docid/52a983124.html> [lastet ned 11. mai 2022].
- Civil Status Law (2007). *Civil Status Law, Legislative Decree No. 24 Year 2007*. Uoffisiell engelsk oversettelse. Ikke tilgjengelig elektronisk.
- Civil Status Law (2021). *Law no 13, 2021*. Uoffisiell engelsk oversettelse. Ikke tilgjengelig elektronisk.
- Kripos & Nasjonalt ID-senter (2020). *Misbruk av ID-dokumenter 2020*. Oslo: Kripos og Nasjonalt ID-Senter. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/globalassets/dokumenter/publikasjoner/nid-rapporter/misbrukte-dokumenter-2020-offentlig-versjon.pdf> [lastet ned 1. september 2022].
- Landinfo (2017, 14. november). *Syria: Militærtjeneste- innrulling, utsettelse og fritak*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/04/Syria-temanotat-Milit%C3%A6rtjeneste-innrulling-utsettelse-og-fritak-14112017.pdf> [lastet ned 9. juni 2022].
- Landinfo (2018a, 22. august). *Syria: Ekteskapslovgivning og ekteskapstradisjoner*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/08/Syria-temanotat-Ekteskapslovgivning-og-ekteskapstradisjoner-22082018.pdf> [lastet ned 31. mai 2022].
- Landinfo (2018b, 12. februar). *Syria: Statsløse kurdere*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/04/Syria-temanotat-Statsl%C3%B8se-kurdere-12022018.pdf> [lastet ned 12. august 2022].
- Landinfo (2019, 22. februar). *Syria: Sivilregistrering i Idlib*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/02/Syria-temanotat-Sivilregistrering-i-Idlib-12022019.pdf> [lastet ned 27. juni 2022].
- Migrationsverket (2017, mai). *Reguljär och irreguljär syrisk militärtjänst*. Norköping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=39733> [lastet ned 16. juni 2022].
- Nasjonalt ID-senter (2017, 28. juni). *Nasjonalt ID-kort. Forfalskningstrender*. Oslo: Nasjonalt ID-senter. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Syria/Dokumenter/Nasjonale-ID-kort/Nasjonalt-ID-kort/forfalskningstrender/> [Elektronisk abonnementstjeneste, lastet ned 12. august 2022].
- Nasjonalt ID-senter (2019a, 8. mai). *"Q-pass"*. Oslo: Nasjonalt ID-senter. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Syria/Dokumenter/Pass/q-pass/beskrivelse/> [Elektronisk abonnementstjeneste, lastet ned 12. august 2022].
- Nasjonalt ID-senter (2019b, 3. desember). *Syria. Pass. N-pass*. Oslo: Nasjonalt ID-senter. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Syria/Dokumenter/Pass/N-pass/Beskrivelse/> [Elektronisk abonnementstjeneste, lastet ned 17. juni 2022].
- Nasjonalt ID-senter (2021a, 5. oktober). *Nasjonale ID kort*. Oslo: Nasjonalt ID-senter. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Syria/Dokumenter/Nasjonale-ID-kort/Nasjonalt-ID-kort/Beskrivelse/> [Elektronisk abonnementstjeneste, lastet ned 9. juni].

- Nasjonalt ID-senter (2021b, 12. oktober). *Syria. Registre. Offentlige registre. Nasjonalitetsnummer*. Oslo: Nasjonalt ID-senter. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Syria/Registre/Offentlige-registre/nasjonalitetsnummer/> [Elektronisk abonnements-tjeneste, lastet ned 30. mai 2022].
- Nationality Law (1969, 24. november). *Legislative Decree 276. Dated 15/9/1389 H. and 24/11/1969. Nationality Law*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/docid/4d81e7b12.html> [lastet ned 11. mai 2022].
- NRC, dvs. Norwegian Refugee Council (2017, januar). *Syrian refugees' right to legal identity: Implications for return*. Oslo: NRC. Tilgjengelig fra <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/briefing-notes/icla/final-syrian-refugees-civil-documentation-briefing-note-21-12-2016.pdf> [lastet ned 12. august 2022].
- NRC, dvs. Norwegian Refugee Council & ISI, dvs. Institute on Statelessness and Inclusion (u.å.). *Nationality, Documentation and Statelessness in Syria*. Oslo: NRC & ISI. Tilgjengelig fra <http://www.syrianationality.org/pdf/nationality-documentation-statelessness-syria.pdf> [lastet ned 11. mai 2022].
- NRC, dvs. Norwegian Refugee Council & UNHCR (2021, desember). *Legal Identity and Housing, Land and Property rights of Syrian Refugees from Durable Solutions Perspective. Challenges and Opportunities*. Oslo: NRC & UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/legal-identity-and-hlp-rights-of-syrian-refugees/legal-identity-and-hlp-rights-of-syrian-refugees-from-a-durable-solutions-perspective--english.pdf> [lastet ned 12. august 2022].
- Sivilstatusavdelingen & UNHCR (2019, 25. april). *Civil Documentation and Registration in the Syrian Arab Republic*. Geneve: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://data.unhcr.org/en/documents/details/69169> [lastet ned 31. mai 2022].
- Syrias ambassade i Stockholm (u.å.). *Jawazat wa wathaiq as-safar [pass og reisedokumenter]*. Stockholm: Syrias ambassade i Stockholm. Tilgjengelig fra <http://www.mofaex.gov.sy/stockholm-embassy/ar/pages1037/%D8%AC%D9%88%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D8%AA-%D9%88%D9%88%D8%AB%D8%A7%D8%A6%D9%82-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%81%D8%B1> [lastet ned 24. juni 2022].
- Syrias innenriksdepartement (u.å.). *Malumat al-hijra wal-jawazat. Jawaz as-safar. [Informasjon fra avdeling for migrasjon og pass. Pass]*. Damaskus: Syrias innenriksdepartement. Tilgjengelig fra <http://moia.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55444&cat=62&> [lastet ned 24. juni 2022].
- Transparency International (2021). *Countries / Syria*. Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra <https://www.transparency.org/en/countries/syria> [lastet ned 12. august 2022].
- U. S. Department of State, Bureau of Consular Affairs (u.å.). *U.S. Visa: Reciprocity and Civil documents by Country. Syria. General Documents*. Washington DC: U. S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://travel.state.gov/content/travel/en/us-visas/Visa-Reciprocity-and-Civil-Documents-by-Country/Syria.html> [lastet ned 30. mai 2022].
- UNDESA, dvs. United Nations Department of Economic and Social Affairs (2009, 30. mars). *Technical Report on the Status of Civil Registration and Vital Statistics in ESCWA Region*. New York: UNDESA. Tilgjengelig fra <https://unstats.un.org/unsd/demographic/CrVS/Technical%20report%20ESCWA%20Final.pdf> [lastet ned 30. mai 2022].

Muntlige kilder

Direktoratet for migrasjon og pass. Møter i Damaskus september 2015, september 2016 mai 2017, mars 2019 og mars 2022.

Dokumentekspert ved en vestlig ambassade i Amman. Møte i Amman september 2013 og september 2015

GAPAR, dvs. General Administration for Palestine Arab Refugees. Møte i Damaskus september 2015.

Humanitær organisasjon 1. Møte i Damaskus mai 2017 og mars 2022.

Humanitær organisasjon 1. E-postkorrespondanse juni 2021.

Humanitær organisasjon 2. Møte i Damaskus mars 2022.

Humanitær organisasjon 3. Møter i Damaskus mai 2017 og mars 2022.

Humanitær organisasjon 4. Møte i Damaskus mars 2022.

Humanitær organisasjon 5. Møte i Damaskus mars 2022.

Humanitær organisasjon 6. Møter i Damaskus september 2016 og mars 2022.

Interimregjeringen. Møte i Gaziantep, oktober 2018.

Internasjonal organisasjon i Jordan. Møte i Amman september 2015

Militærrådgiver ved International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic. Møte i Beirut oktober 2014.

Nasjonalt ID-senter. E-postkorrespondanse juni 2022.

Norges ambassade i Amman. E-postkorrespondanse januar 2015.

Norges ambassade i Amman. Møte i Amman september 2015.

SARC, dvs. Syria Arab Red Crescent Society. Møte i Damaskus mars 2022.

Sivilstatusavdelingen. Møter i Damaskus september 2015, september 2016, mai 2017, april 2019 og mars 2022.

Syrias utenriksdepartement. Møter i Damaskus september 2015 og mai 2017

Syrisk sivilsamfunnsaktivist, møte i Gaziantep april 2019.

Syrisk analytiker ved Carnegie. Møte i Beirut oktober 2014.